

Nr 317

Av herrar **Hamn** i Jönköping och **Larsson** i Luttra, *angående omorganisation av statens heraldiska verksamhet.*

Då riksdagen år 1953 antog förslaget om den statliga heraldiska verksamhetens omorganisation och det sportelfinansierade riksheraldikerämbetet ersattes med en heraldisk nämnd under riksarkivariens ordförandeskap och en heraldisk sektion inom riksarkivet med en förste arkivarie och statsheraldiker som föreståndare, förutsattes uttryckligen, att den nya organisationen skulle liksom tidigare riksheraldikerämbetet vara i det närmaste ekonomiskt självbärande genom inflytande avgifter för uppdragen. I avvaktan på närmare erfarenheter härutinnan skulle den nya organisationen vara ett provisorium. Denna sin uppfattning har riksdagen bestämt vidhållit vid senare tillfällen, då frågan varit på tal. Ju mera tiden gått, desto tydligare har det framstått, hur riktig den åsikten varit, som från början hävdats, att den nya organisationen vore alltför byråkratisk, omfattande och kostnadskrävande för handläggningen av de obetydliga heraldiska ärendena. Sedan 1953 torde nettounderskottet av den statliga heraldiska verksamheten kunna uppskattas till närmare en halv miljon kronor.

Av årets statsverksproposition (åttonde huvudtiteln s. 24) framgår att man med hänsyn till de redovisade inkomsterna under de senaste tre åren ånyo nödgats nedräkna den post, som avser inkomster av den heraldiska verksamheten, med betydande belopp, trots att man för ett par år sedan höjde avgifterna för uppdragen och avgiftsbelade de statliga ärendena. Samtidigt som inkomsterna av verksamheten i verkligheten visat sig vara väsentligt mindre än beräknat ha lönekostnaderna m. m. ökat betydligt.

Då frågan om den heraldiska verksamheten senast var på tal vid förra årets riksdag, omnämndes i statsverkspropositionen (åttonde huvudtiteln s. 6) ett förslag av statens organisationsnämnd och statens sakrevision, vilket innebar följande: Ifall lagen om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar vid den förstående revisionen av varumärkeslagstiftningen utformades så, att de komunala vapnen voro skyddade oberoende av statlig fastställelse, torde arbetsuppgifterna för riksarkivets heraldiska sektion komma att inskränkas. Verksamheten skulle då kunna handhas av riksarkivet utan stöd av någon heraldisk nämnd och utan någon heraldisk sektion. Bland riksarkivets personal behövde då endast finnas någon tjänsteman, som hade erforderliga kvalifikationer för att bereda och i enklare fall efter delegation besluta i statliga heraldiska ärenden.

I höstas antog riksdagen motionsvis framförda förslag, enligt vilka statlig fastställelse av kommunala vapen icke skulle vara erforderlig för att dessa skulle vara lagligt skyddade. I konsekvens härmed borde då också en översyn av den nuvarande provisoriska organisationen av den statliga heraldiska verksamheten ske. Ty fortsatt statlig fastställelse av kommunala vapen förefaller meningslös. Det arbetstyngda inrikesdepartementet borde snarast befrias från att befatta sig med dessa vapenfastställelser, som även förorsaka onödigt besvär för heraldiska nämnden, vilken här i praktiken avger utlåtande över sina egna vapenförslag. För en snar översyn av den statliga heraldiska verksamheten talar även den förestående nya kommunindelningen, som kommer att ha till följd, att förekomsten av kommunala vapen kommer att minska i hög grad. Riksarkivets i 1960 års statsverksproposition (s. 6—7) återgivna beräkningar rörande den framtida arbetsbelastningen för heraldiska sektionen sakna följaktligen verklighetsunderlag.

Såsom framkommit vid tidigare tillfällen har den av riksarkivet bedrivna heraldiska verksamheten ofta utsatts för stark kritik från sakkunnigt håll såväl inom som utom landet. Senast har detta skett i en artikel "Un héraldiste réformateur" i den i Schweiz utkommande internationella heraldiska publikationen *Archivum Heraldicum* (s. 54—55), där en nedgörande vetenskaplig kritik riktas mot de fastställda vapnen för olika härad i Västergötland.

Vid lösandet av frågan om den statliga heraldiska verksamhetens organisation synas förhållandena i Danmark kunna tjäna som förebild. Den statliga heraldiska verksamheten handhaves där av en till Statsministeriet hörande Statens heraldiske Konsulent, vilket uppdrag f. n. innehaves av en heraldiskt kunnig expeditionssekreterare i Ministeriet for Offentlige Arbejder — alltså icke av någon till Rigsarkivet knuten tjänsteman. Denna organisation fungerar fullt tillfredsställande och utan onödigt byråkratiskt krångel. Den danska statens kostnad för denna organisation är mycket obetydlig och utgöres främst av konsulentens arvode, som uppgivits årligen uppgå till 1 200 kronor.

Under återopande av vad här ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en utredning snarast möjligt i syfte att nedbringa kostnaderna för den statliga heraldiska verksamheten, förslagsvis genom att densamma omorganiseras med förhållandena i Danmark som förebild.

Stockholm den 24 januari 1961

Yngve Hamrin
i Jönköping

Gunnar Larsson
i Luttra
